

Nagy Koppány Zsolt

Az egymást metsző körök

Jókai Mórnak ajánlom, és a bús magyaroknak

Ott ült a császár – dús hajában hét csillag volt a diadém. A legtöbb rabszolganép térden állva imádta, de a Főcsillagásznak szabad volt talpon maradnia, és egyenesen a császár szemébe néznie.

A császár öszvérhajcsár fia volt: szelleme tompa, agya korlátolt, lelkén göcsörtök feszültek, pattantak ki és folyatták szét bűzös levüket. Ravasz és vérszomjas volt ugyanakkor, és ez elég volt ahhoz, hogy császárrá verekedje magát.

A Főcsillagászt csak azért tartotta maga mellett, hogy nap mint nap megalázhassa. A kitűnő férfiú nemesi család leszármazottja volt, akik tiszta tekintetüket évszázadok óta a csillagokra függesztették, és pontosan tudták, hogy az ég nem a csillagoknál, hanem a fűszálak hegyénél kezdődik. Nemzetiségének e kitűnő képviselőjét, ki az alattomos és sunyin vihogó császárt szolgálta, Tatiusnak hívták.

A császár mellett ült felesége, a szépséges Eleonóra. Csak azért vette feleségül annak idején, mert megtudta, hogy a nemes hölgy szíve Tatiusért dobog, és kéjelegve akarta nézni a Főcsillagász megaláztatását – nap mint nap. Tulajdonképpen állnia is azért volt szabad Tatiusnak, hogy végig kelljen néznie, amint a császár (aki amúgy a fiúkat meg a birkákat kedvelte), mint dögönyözi, fogdossa és teríti be ocsmány leheletével az ő szerelmét.

Amikor annak idején a császár Eleonóráért küldetett, a nő erélyesen toppantott és kést nyomott Tatius kezébe: öljék meg magukat inkább, mintsem hogy a gonosz önkénynek engedjenek. De Tatiusnak még dolga volt a Földön, legalábbis akkor úgy képzelte. Rengeteg csillagot kellett még megfigyelnie, hitt abban, hogy lehet jobb az élet, és bár szeretett a komoly, megfontolt, de legfőképpen bátor férfiú szerepében tetszelegni..., azért egy kicsit gyáva volt: nem merte a tört a szívébe ütni. Eleonóra nem tehetett róla, hogy mégis szerette: ezt a kis gyávaságot leszámítva kitűnő ember volt, és hát a szerelem minden ízében kiszámíthatatlan – van, ki görbe templomszolgákért eped, és van, ki öregasszonyok rancos hasán láthatja meg csupán a boldogságot. Nincs élő, ki ítélné a szerelmes szívről.

Bűnhődésük hosszú volt és keserves.

A császár naponta megalázta őket, kéjelgett szikrázó tekintetökben, dühökben, epedő egymásra pillantásukban. Tatius azonban még mindig nem mert lépni. Sokszor, mikor dűhe magasabban lobo-gott, mint a Capitolium oltárain az áldozati tűz, az égre nézett, szemével összekötötte a csillagokat, tökéletes köröket alkotott, és ezeket egymásra fektette, vagy összefonta, és addig nézte őket, míg szíve megnyugodott. Egy idő után nem is kellett már a csillagos égre néznie, elég volt behunynia a szemét, és a köröket egymásra illesztgetve szépen egyenletes lett a lélegzése.

Eleonóra nehezebben viselte. Ugyan szíve minden hidegségét a császárra zúdította, de sokat ezzel nem ért el; azzal sem tudta büntetni az öszvérhajcsár fiát, hogy megvonta magát tőle – mert

az nem is kívánta birtokba venni a testét. Arra persze volt érkezése, hogy Eleonóra bájait a művészet minden ágbogára aggassa: az utcákat telepíngáltatta a félig meztelen császárné képével, a zenészek róla és hozzá írtak dalokat, százméterenként ott állt a szobra, amely fürdőzéshez merülés közben örökítette meg kívánatos idomait, versek szereztettek, melyek hősnője és címzettje volt – és mindezt csak azért, hogy a Főcsillagász kínja keservesebb legyen, hogy ne legyen éjjele és ne legyen nappala sem, hogy bárhová lép, szerelme képe teremjen a lába nyomán, és örüljön bele.

És Tatius lassan kezde megőrülni.

A csillagok köré rajzolt körei helyét képzeletében átvették kedvese idomai, melyeknél szabályosabb kört az istenek még nem teremtettek. Ezek a körök hol metszték, hol pedig fedték egymást, és Tatius vágya ilyenkor határtalanra növekedett. Ám ez a vágy lassan, ó, mily lassan, mily gyáva-embermód..., de mégis biztosan és megállíthatatlanul dühvé változott. Olyan volt benne a dühvé robbanó vágy, mint a dús római tűzhelyeken rotyogó fazekak alatt az ételek nehéz párája: emelgette a fedőt, emelgette, és kész volt immár kiáramolni és sistergésével mindent elrontani, ami még szabályosnak tűnni maradt ebben az elkorcsult világban.

És eljött a pillanat, amikor Tatius nem bírta tovább a gyötretést – irtózatot haragjához segítségül hívta a csillagokat, minden ősi mágiát. Főzetet készített, rettenetest, olyat, amelyik a bágyadt férfiszívet oroszlán szívévé teszi, a bömbölő tigris ereje áradván belőle, mikor kíméletet nem ismerve prédájára tör.

Midőn az italba belenézett, köröket látott benne, köröket, melyek egyetlenegyszer sem metszték egymást. Tatius elbizonytalanodott egy pillanatra, de aztán gyorsan számolt, és a titkok tudójának szórakozott mosolyával bölintott.

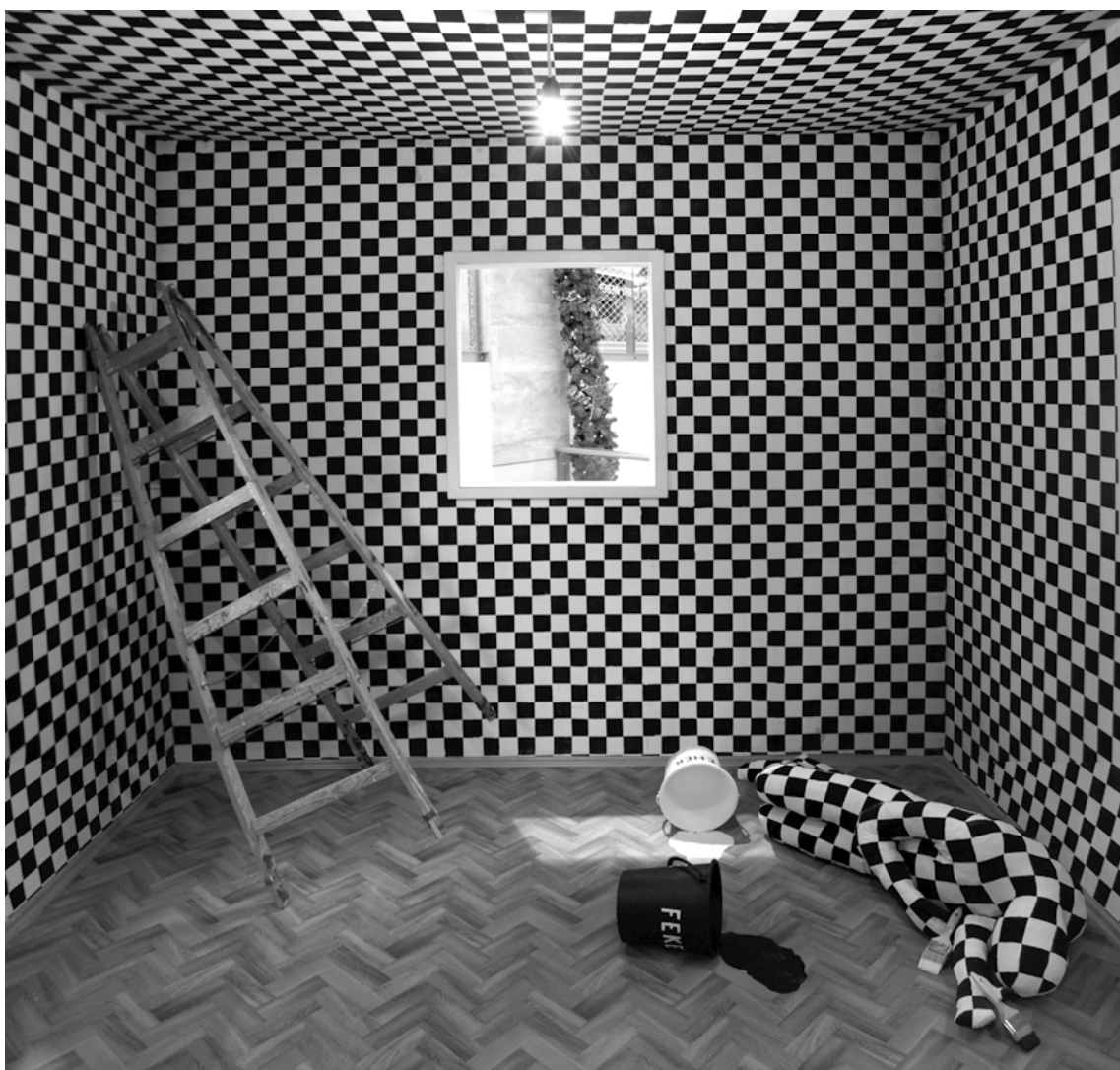
– Hát persze... – motyogta, és felhajtotta a kotyvalékot, melyet Egyiptom sötét papjaiból csikartak ki a római hadsereg félve rettegett kínvallatói.

Tatius rövid kardot rejtett tunikája alá és az önhiittságtól óvatlanná vált császár mellé állt. A császár ásítózva fogadta a rabszolganépek ajánlkozását és ajándékait. Fáradt volt, mert sokat mulatott hajdanvolt öszvérhajcsár-barátaival az éjjel: régi szokás szerint álruhába öltöztek, és Róma utcáin garázdálkodtak. Fiatalembereket vertek vagy gyilkoltak meg, nőkön tettek erőszakot, elsőrangú multság volt ez. Fájt a feje is, de ennek legalább tudta az okát: kémei mindent jelentettek Tatius mesterkedéseiről és kutatásairól, és tudta, hány agyagból gyúrt császárszobor lapul a Főcsillagász műhelyében, amelynek mind-mind tűt szúrtak a fejébe, szemébe, szívébe, hasába.

Persze nem lehetett volna ilyen rövid időn belül császárrá, ha nem lát át könnyedén az embe-
reken, és nem ismeri ki rögtön lelkük minden titkos mozgatórugóját. Tatiuson is már belépéskor látta, hogy másképp lobog szemében a láng.

„Hát eljött végre a napja, sóhajtotta, végre... már kezdtem unni, hogy ilyen lágyszívű féreg vagy... milyen férfi, aki ily sokáig tűri a megaláztatást! Bravó, Tatius, bravó! Végre tört rejtettél öltözéked alá! Látod, látod, hogy kell végre lennie mindennek..., ha apád annak idején nem korbácsoltat meg engem – apámmal együtt! – amiatt a hiányzó öszvér miatt, most minden másképp alakul: én nem lennék császár, te boldogan élhetnél ezzel a hideg ringyóval itt mellettem. Na de haladjunk végre, nincs időm egész nap arra várni, hogy megölj végre!”

Amikor Tatius előrántotta törét, a császár, akit fiatal legény korában a korbácsolás után még egy büntetőszázadba is beosztottak, ahol a legdurvább katonai kiképzésben részesült, szóval a császár rutinos mozdulattal szerelte le, és megvető mozdulattal lökte az elképedt és megdermedt testőrök elé:

A szobafestő halála

– Vigyétek a kínzókamrába!

Többé semmit nem mondott a történekről, hallgatta még félórán át a galagyló rabszolgákat, majd karon ragadta Eleonórárt, és maga után húzva a palota alagsorába ment, ahol hóhérai már előkészítették Tatiust.

Eleonóra nem volt sem élő, sem holt. Hisztérikus sikoltozás hagyta el ajkát – és mélyen megvetette magát ezért –, midőn Tatius a császárra rontott. Azonban mikor látta a császár szinte félvállról való mozdulatát, amellyel kivédte, hátrította a halálos csapást, és Tatiust az örök elé lökte, valami megmagyarázhatatlan vonzalmat kezdett érezni a szőrös fajtalanzkodó iránt, amitől persze nyomban annyira iszonyodva viszolyogni kezdett, hogy valósággal öklendezett tőle.

Most viszont a pincemélyben, amint meglátta szerelmét a kőpadra vonva, minden érzés elszállt belőle, csak a szánalom, a szerelem és a gyűlölet maradt.

– Keserűen kízzassék, vasszegekkel veressék! – adta ki a császár a parancsot, majd fáradtan és fejfájósan lerogyott a neki bekészített székbe, és behunyta a szemét, de előtte megragadta Eleonóra karját, és azt sziszegte neki: – Te nézni fogod!

A jól bevált módszerekkel kezdték a hóhérlegények, a császár unottan babrálta hosszú haját közben: köröm alá vert szegek, lábfej összeroppantása, bemetszések a különösen lágy részeken, sóval dörzsölés ugyanott. Eleonóra többször elájult, de egy segítőkész hóhér minden alkalommal azonnal felocsolta.

A császár lassan élénkült meg, úgy látszott, a főfájása is elmúlt, vagy legalábbis enyhült, újra tudott az egyszerű örömöknek hódolni. Kedvtelve nézegette az ennen vérében úszó Tatiust, majd kiadta a parancsot, hogy vakítsák meg.

A legények izzó vasdarabot hoztak, amelyik olyan volt, mint a végtelen jele: két egymást metsző kör, amelyek száraiknál fogva átúsztak egymásba.

– Hát nem ebben gyönyörködél mindig? – kérdezte a császár kedélyes-barátságosan. – Jegyezd meg, fiam, gyáva férfinak nincs élete! – s azzal intett, hogy a hóhérok nyomják rá a vasat a két szemére.

Eleonóra ismét elájult. Mire magához tért, Tatius halott volt, a császár pedig eltűnt. Barátaival ivott, szánalmas feleségével nem törődött többé. Addig volt valamennyire érdekes számára, ameddig kínjai szórakoztatták. A gyász unott egyhangúsága inkább zavaró volt és unalmas, mintsem érdekes.

El is távolította az asszonyt, Pannóniába száműzte.

(Jó volna most azt írni, hogy Eleonóra hadat gyűjtött, mérget kevert, álrühát öltött és valami módon megdöntötte a császár hatalmát vagy megölte őt. De semmi ilyesmi nem történt. Hozzáment egy szintén a száműzetését töltő írnokhoz, és nem volt boldog soha, egyetlenegy percig sem. Vannak mesék, és igen, vannak életek is, szép számmal, amelyek egyszerűen rosszul végződnek.)

Eleonórának gyermekei születtek, akiket nem szeretett túlságosan, de azért tisztességesen felnevelt, és egész hátralevő életében egyetlen tintatartót fabrikált, amely két, a szárainál összekapcsolódó és egymást metsző kört formált. Ezek egyikébe sűrű, vörös, szerelmes tintát öntött, a másikába gyűlöletes, zöldesfekete gyilkos tintát. Majd a legarravalóbb gyermekét kényszerítette, hogy megírja az élete – de főleg szerelme – történetét. A gyermek megírta, bár sokat feszengett közben. A parasztok körülállták és nézték, amint ír, a papok bírálták, olykor szerették sorait.

A közben öregedni kezdő férfi végül letette a tollat, kézen fogta kedvesét, és elsétált vele az erdők felé. Azt mondják, mindenki, aki azóta Pannónia területén tollat ragad, ezt a két tintát használja csak: a gyűlölet, megvetés, valamint a rajongó szeretet tintáját. Mégis sok száz évet kellett várni arra, aki a két egymást metsző kört és tálat egymásba merte hajtani, és a tintát össze merte keverni. De addig a császár aluszik, s dús hajában hét csillag a diadém.